
Legeparet Andersen i Frelsesarmeen

AKTUELT

NILS-PETTER ENSTAD

Frelsesarmeen i Norge har siden 1895 sendt ut 300 misjonærer til forskjellige land. Mange har hatt helsefaglig utdanning, som sykepleiere og hjelpepleiere, men bare to var leger. De var tilmed gift med hverandre: Sølvi og Daniel Andersen.

Både Sølvi og Daniel Andersen ble «født inn» i Frelsesarmeen. Foreldrene deres hørte til de første som sluttet seg til Armeen da den kom til Norge i 1888. Daniel ble født i Chicago 6. november 1906, mens Sølvi ble født i Kristiania 1. juli 1908.

Daniel vokste opp i USA og India, før han som 15-åring kom til England. I 1926 begynte han å studere medisin. Tanken var å bli misjonslege, men han praktiserte i flere år i England før han meldte seg til tjeneste for Frelsesarmeen i 1938. Da hadde han tatt videreutdanning innen kirurgi.

I denne perioden traff han Sølvi Hammer som hadde vokst opp i Ålesund. Hun begynte medisinstudiene i Oslo i 1930. Møtet med Daniel Andersen snudde opp ned på hennes plan om å leve enslig hele livet, og bryllupet i 1938 innledet et lykkelig samliv som varte i 36 år. Sammen fikk de fire barn.

Misjonsleger

Sølvi og Daniel Andersen drog til India og Evangeline Booth-hospital i Ahmednagar i januar 1939. Sykehuset hadde ikke vært i drift på åtte år. Det lå støv overalt, og kostbart utstyr var ødelagt av rust og manglende vedlikehold. Tre måneder tok det før oppryddingsarbeidet var ferdig, men pasientene kom lenge før sykehuset var klargjort.

Ekteparet ble i Ahmednagar i 21 år. Det kunne bli mange tøffe tak, som når Sølvi, gravid med sitt første barn, oppdaget at barselkvinnen som hun hjalp, led av kolera. Men mor og barn ble berget, og epidemien man fryktet, ble avverget. I mange år var den vevre kvinnelige misjonslegen som enten gikk gravid eller hadde et lite barn med seg,

et kjent syn for landsbybefolkningen i områdene omkring Ahmednagar. De visste også at hun aldri sparte seg. Et av barna fikk hun bare to timer etter at hun hadde forløst en annen kvinne.

I boken *Indiske problemer* (1) forteller Daniel Andersen hvordan de to legene fordelte ansvaret seg imellom og hvordan folket tok imot hjelpen de ble tilbudt: «Min hustru pleier å ta seg av kvinnene og barna, og jeg tar imot mennene og de unge guttene. I dette arbeidet kommer en i nær kontakt med alle de forskjellige sider av Indias liv. Mange av pasientene er bønder. (...) De kommer langvegs fra, 50 til 100 km, og vi er glade når vi merker at de har tillit til oss. (...) Noen ganger foretar landsbyfolkene en slags landtur til sykehuset, og kommer i flokker på ti eller mer. En dag tok jeg imot i tur og orden et slikt følge på ti mann fra samme landsby, og hver av dem fikk sin lille flaske medisin, tabletter eller salve for malaria eller kløe, eller hva det nå kunne være. Så satte de seg i en ring ute i sykehushagen og diskuterte med stort alvor sine forskjellige symptomer og den medisinen de hadde fått forskrevet. Mens de diskuterte, sendte de medisinflaskene og salvekrukkene rundt til beskuelse. Diskusjonens bølger gikk høyt, og interessen var stor helt til de plutselig oppdaget at de ikke kunne huske hvem som eide de respektive medisiner. Så marsjerte hele flokken inn igjen, og jeg måtte gå gjennom det hele en gang til og sortere ut de riktige medisinene til de riktige pasientene.»

Både kulturelt og biologisk var det naturlig at Sølvi Andersen tok seg av mor-barn-helsetjenesten. En sterkt medvirkende faktor til helseproblemene blant så vel voksne som barn, var kostholdet. Ernærings sykdommer blant barn var ikke bare et fattigdomsproblem, men forekom i alle samfunnslag. Proteinmangel var særlig utbredt. Sølvi Andersen sørget raskt for å få laget et skjema på mødrenes eget språk der man gav opplysninger om hva slags mat barna skulle ha på de ulike alderstrinnene.

Til London

På engelsk skrev Daniel Andersen flere bøker på høyt faglig nivå og en lang rekke artikler i medisinske tidsskrifter. Den viktigste boken hans, *Tropical Health Manual*, kom i flere utgaver.

Sommeren 1946 var Sølvi og Daniel Andersen på sitt første besøk i Norge etter utreisen. Daniel hadde et halvt års tjeneste ved Ullevål sykehus for å oppdatere seg faglig. Året etter tok han eksamen i tropemedisin i Liverpool og en medisinsk doktorgrad i London. Han hadde praksisperioder ved Ullevål i 1954 og 1961, mens Sølvi både i 1955 og 1960 praktiserte ved Rikshospitalet.

I 1960 flyttet Sølvi og Daniel Andersen fra India til London. Arbeidsoppgaver ved Frelsesarmeens internasjonale hovedkvarter ventet. Daniel Andersen hadde en erfaring og faglig kompetanse som gjorde ham selvskreven da Frelsesarmeen skulle tilsette en internasjonal sekretær for legemisjonen og helsearbeidet i bevegelsen. Dette ble hans oppgave resten av livet. Han døde 67 år gammel etter et illebefinnende 3. desember 1973.

Sølvi Andersen levde et stille liv i England som enke. Som mange kvinner av sin generasjon, ble hun sin manns skygge. I London var hennes rolle å være fru oberst Andersen. Som misjonslege i India kunne hun i stor grad supplere Daniel og komme til

der han ikke kunne. Under krigen bad de militære myndighetene i Ahmednagar henne stå for ukentlige besøk til konene og barna til de 40000 soldatene som lå i treningsleir i Ahmednagar. Denne oppgaven hadde hun alle krigsårene.

9. januar 1990 ble hun forfremmet til herligheten som det heter i Frelsesarmeens terminologi, 83 år gammel. Med henne var et fascinerende kapittel i Frelsesarmeens misjonshistorie ferdigskrevet.

LITTERATUR

1. Andersen D. Indiske problemer. Salvata Kristelig Forlag, u.å.

Publisert: 20. april 2000. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 9. september 2026.